

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
CHYDENIUS-INSTITUUTTI

Minna Kallioinen & Anne Jokela (toim.)
KESKI-POHJANMAAN
KORKEAKOULUJEN ALUEELLISEN
YHTEISTYÖN STRATEGIA

SELOSTEITA JA
KATSAUKSIA

Nro 43

**KESKI-POHJANMAAN KORKEAKOULUJEN
ALUEELLISEN YHTEISTYÖN STRATEGIA**

Jyväskylän yliopisto, Chydenius-Instituutti
Selosteita ja katsauksia nro 43

Julkaisun painettu versio on ilmestynyt Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun julkaisusarjassa
B: Ajankohtaista.

Toimittaneet: Minna Kallioinen ja Anne Jokela
Kuvat: Tanja Isoaho, kuvio 2. Hannu Leppälä ja Paula Salonen
Taitto: Paula Salonen

ISBN 951-39-1490-9 (pdf)
ISSN 1236-598X

Kokkola 2003

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE	5
1. JOHDANTO	6
2. KESKEISET TOIMIJAT	9
2.1. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu	9
2.1.1. Missio	9
2.1.2. Visio	9
2.1.3. Toiminta-ajatus ja toimialueet	9
2.1.4. Toimintastrategia ja kehittämistavoitteet	10
2.1.5. Perustietoja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta	11
2.2. Jyväskylän yliopiston Chydenius-Instituutti	12
2.2.1. Visio	12
2.2.3. Toimintastrategia ja avaintavoitteet	12
3.2.4. Perustietoja Chydenius-Instituutin toiminnasta	14
3. DUAALIMALLIN TOTEUTUMINEN YHTEISISSÄ TEHTÄVISSÄ	15
4. STRATEGIAN YHTEYS ALUEEN MUIHIN TOIMIJOIHIN JA STRATEGIOIHIN	18
5. CHYDENIUS-INSTITUUTIN JA KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULUN YHTEISET TAVOITTEET TOIMINTA-ALUEENKEHITTÄMISEKSI	21
5.1. Visio	21
5.2. Aluekehitys	21
5.3. Koulutus	22
5.3.1. Alueen opetus- ja tutkimusresurssien vahvistaminen	22
5.3.2. Pedagoginen yhteistyö	24
5.3.3. Alueellinen virtuaalikorkeakoulu	24
5.4. Tutkimus- ja kehitystoiminta	25
6. KORKEAKOULUNEUVOTTELUKUNTA	27
LÄHTEET:	28

Kuviot ja taulukot:

- KUVIO 1. Chydenius-Instituutin ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun toiminta-alueiden innovaatioympäristö
- KUVIO 2. Korkeakoulustrategian maantieteellinen alue
- KUVIO 3. Kahden pilarin duaalimalli
- KUVIO 4. Korkeakouluväylät
- KUVIO 5. Keski-Pohjanmaan korkeakoulujen yhteistyökenttä
- KUVIO 6. Korkeakoulujen toimialojen yhteydet toimialueen kehittämisen painopistealoihin
- KUVIO 7. Ammattikorkeakoulun ja Chydenius-Instituutin yhteistyön painopistealat
- KUVIO 8. Maisterikoulutusmalli
- TAULUKKO 1. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun perustiedot
- TAULUKKO 2. Chydenius-Instituutin perustiedot

ESIPUHE

Opetusministeriön asettama korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmä selvitti vuoden 2001 lopulla muun muassa Keski-Pohjanmaan korkeakoulutuksen tilannetta. Raportin mukaan Keski-Pohjanmaalla toimivien korkeakouluyksiköiden, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun sekä Jyväskylän yliopiston erillislaitoksen Chydenius-Instituutin, yhteistyön lisääminen on keskeinen kehittämisen kohde ja mahdollisuus vaikuttaa maakunnan tulevaisuuteen.

Keski-Pohjanmaan korkeakoulujen alueellisen yhteistyön strategian työstäminen käynnistettiin Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmän muistion julkaisemisen jälkeen. Strategian tavoitteeksi asetettiin korkeakoulujen yhteistyön tehostaminen ja alueen korkeakoulutuksen arvostuksen ja näkyvyyden parantaminen sekä alueellisen vaikuttavuuden tehostaminen. Strategiassa etsitään ne korkeakoulujen yhteistyömuodot, joilla yhteistyön käynnistäminen tuo suurimmat hyödyt molemmille organisaatioille.

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu (KPAMK) ja Chydenius-Instituutti (C-I) toimivat omien visioidensa ja strategioidensa mukaisesti korkeakouluina, joilla on oma eriytynyt tehtäväkenttä niin koulutuksen kuin tutkimuksen ja kehittämistoiminnan aloilla. Innostavana visiona strategiassa esittäytyy Torkinmäen korkeakoulukampuksen rakentaminen vaiheittain kohti vuosikymmenen loppua.

Strategian valmistelua varten ammattikorkeakoulun hallitus ja Jyväskylän yliopiston rehtori nimesivät työryhmän, jonka avuksi perustettiin kuusi alatyöryhmää. Näin strategian valmisteluun on osallistunut lukuisa joukko molempien korkeakoulujen henkilökuntaa. Heille kaikille kuuluvat erityiskiitokset työn valmistumisesta. Heidän työpanosta ja sitoutumista tarvitaan jatkossakin, jotta strategia muuttuu käytännön toiminnaksi, yhteiseksi hankkeiksi ja osaamisen kartuttamiseksi.

Kokkolassa 30.10.2002

Marja-Liisa Tenhunen
rehtori
Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu

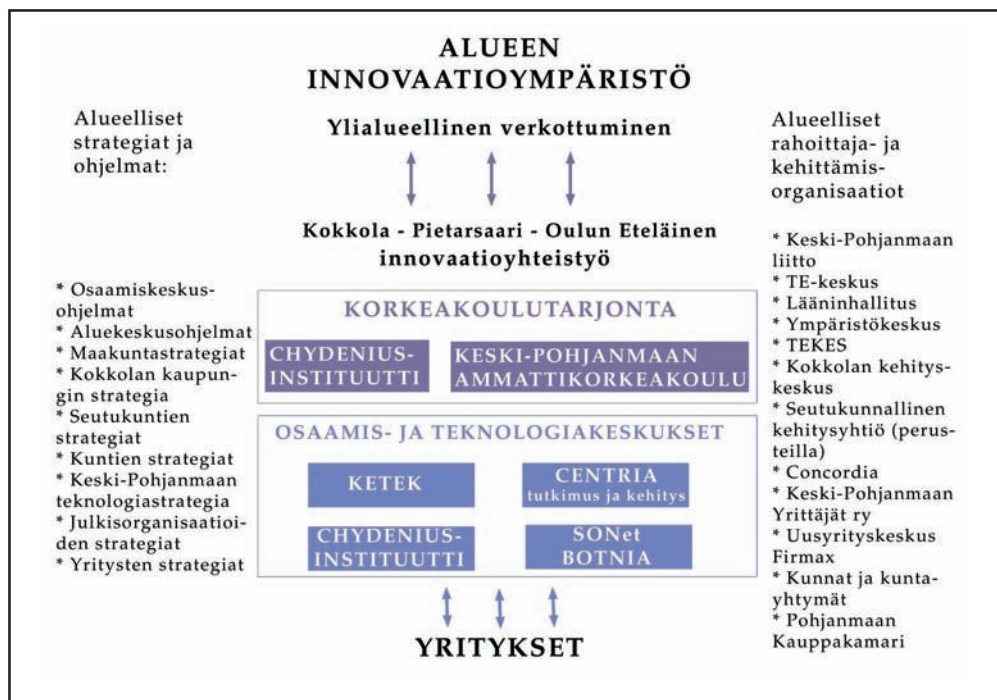
Mikko Viitasalo
johtaja
Chydenius-Instituutti

1 JOHDANTO

Osaamisen kehittäminen on keskeisimpiä keinoja alueen kehittämisessä. Panostus alueen inhimillisiin voimavaroihin parantaa alueen työllisyyttä, vahvistaa alueen kilpailukykyä ja synnyttää vetovoimaisen ja dynaamisen alueen. Osaamispääoman kehittäminen edellyttää alueen koulutusorganisaatioiden jatkuvaa ja tavoitteellista kehittämistä sekä niiden resurssien turvaamista. Myös koulutuksen laatuun on kyettävä panostamaan tavoitteena elinikäisen oppimisen mahdollistaminen ja alueen osaamistarpeiden huomioiminen.

Korkeakoulujen merkitys alueen osaamisen tason nostajina on ensiarvoisen tärkeä. Aikaisempaa enemmän korkeakoulujen on kuitenkin panostettava myös osaamisen jalkauttamiseen palvelemaan aluekehitystyötä ja yritystoimintaa. On kyettävä jatkuvasti luomaan uutta tietoa ja osaamista läpi koko koulutus- ja tutkimusjärjestelmän (Virtanen 2002; 17). Myös Sotaraudan (2002) mukaan kehittämistoiminnassa korostuu yhä enemmän alueen kyky vahvistaa omaa innovaatio- ja kilpailukykyään ja edelleen kyky luoda paikallisista lähtökohdista kilpailuetuja.

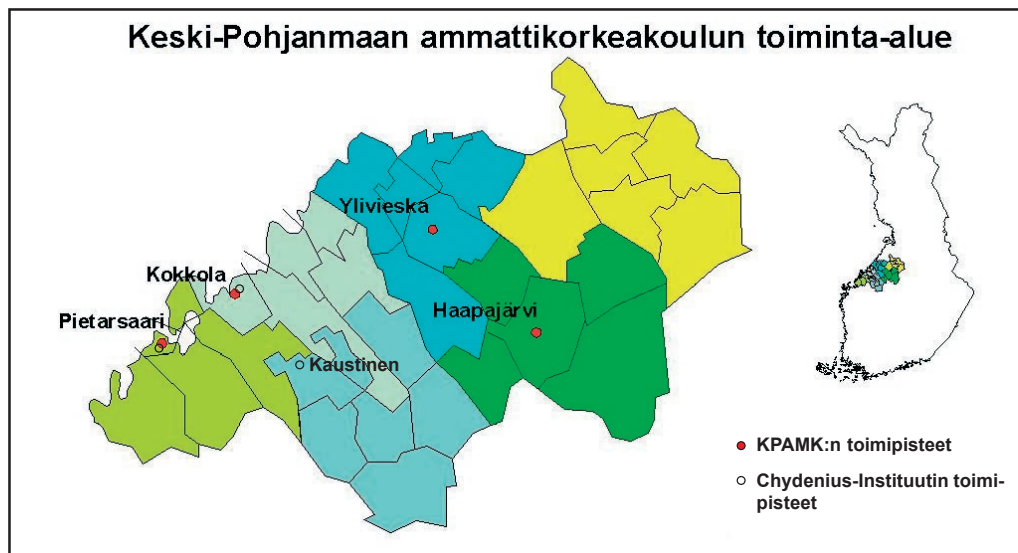
Tässä työssä tarvitaan tavoitteellista kumppanuutta ja verkostojen rakentamista niin alueen sisällä kuin alueen ulkopuolelle aina kansainväliselle tasolle saakka. Korkeakoulujen on tiivistettävä yhteistyötä paitsi koulutuksen ja tutkimus- ja tuotekehityksen alalla myös alueen innovaatioympäristön kehittämisessä. Korkeakoulujen on oltava kehityksen moottoreita rakennettaessa oppivaa aluetta. Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmän muistiossa (2001) Kokkola ja Keski-Pohjanmaa nostettiin yhteensä viiden yliopistokeskuksena kehitettävän alueen joukkoon. Muita paikkakuntia ovat Kajaani, Mikkeli, Lahti ja Pori. Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmän muistiossa edellytetään korkeakoulu- ja yliopistokeskuksilta yhteistyön tiivistämistä aluekehitysvaikutusten tukemiseksi. (Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmän muistio, Opetusministeriö, 28:2001)

Kuvio 1. Chydenius-Instituutin ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun toiminta-alueiden innovaatioympäristö.

Chydenius-Instituutin ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun haasteena on löytää yhteistyömuotoja, joiden avulla voidaan pysyvästi ja monipuolisesti vastata aluekehityksen haasteisiin. Keski-Pohjanmaan korkeakoulujen alueellisessa yhteistyön strategiassa on määritelty ja sovittu yhteistyömuotojen kehittämistä keskittymään niihin toimintoihin, joissa korkeakoulujen yhteiset rajapinnat ovat luontevimmin löydettävissä. Yhteistyötä kehitetään kuitenkin korkeakoulujen duaalimallin mukaisesti, jolloin molemmilla korkeakouluilla on oma itsenäinen tehtävä, toiminta-ajatus ja strategia. Molemmat korkeakoulut osallistuvat alueen kehittämissuunnitelmien toteutukseen myös oman toiminnan kautta toteuttamalla koulutus-, tutkimus- ja tuotekehitystehtäviään. Yhteistyö konkretisoituu suunnitellun korkeakoulukampanjan myötä.

Alueellisesti strategiatyö rajautuu käsittämään Chydenius-Instituutin ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun toiminta-alueen. Strategian laatiminen on haastava prosessi, koska toiminta-alue jakautuu kahden läänin, kolmen maakunnan ja kuuden seutukunnan alueelle. Strategian toteutuksessa otetaan huomioon alueen kaksikielisyys. Myöhemmin tavoitteena on laajentaa yhteistyötä myös Oulun Eteläisen suuntaan, jonne on jo aikaisemmin laadittu korkeakoulustrategia. Sen avulla yhteiset kehittämisen kohteet ja painopisteet voidaan hahmottaa ja sopia.

Kuvio 2. Korkeakoulustrategian maantieteellinen alue.

Korkeakoulustrategian suunnittelutyö alkoi vuoden 2001 lopulla. Jyväskylän yliopiston rehtori ja ammattikorkeakoulun hallitus nimesivät strategiatyöryhmän keväällä 2002. Työryhmän puheenjohtajina toimivat rehtori Marja-Liisa Tenhunen Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta ja johtaja Mikko Viitasalo Chydenius-Instituutista. Muut jäsenet olivat professori Juhani Aaltola (C-I), professori Ismo Hakala (C-I), koulutusjohtaja Pekka Hulkko (KPAMK), tutkimus- ja kehitysjohtaja Lars Jansson (KPAMK) sekä johtaja Eelis Kokko (Oulun Eteläinen Instituutti). Strategian osa-alueita valmistelevia alatyöryhmiä perustettiin kuusi. Niiden tehtävänä oli tuottaa strategiatekstiä ja -ajatuksia oman aihealueensa tiimoilta. Kokoontumisien yhteydessä läpikäytiin yhteisiä kehittämisalueita ja mahdollisia yhteistyömuotoja. Osa alatyöryhmistä työsti strategioitaan verkossa olevan oppimisympäristön avulla. Strategiatyön kokoamisessa ja kirjoittamisessa on avustanut sihteeri, jonka jäsenet olivat erikoissuunnittelija Anne Jokela Chydenius-Instituutista ja hankesuunnittelija Minna Kallioinen Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta.

Keski-Pohjanmaan korkeakoulustrategian väliraportin esittelytilaisuus sidosryhmille järjestettiin 22.5.2002. Chydenius-Instituutin johtokunta käsitteli väliraportin 6.6.2002 ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun hallituksessa korkeakoulustrategiatyötä on käsitelty 25.3.2002, 17.6.2002, 2.9.2002, 11.10.2002 ja 18.11.2002. Alkusyksyllä 2002 alueen muilta toimijoilta pyydettiin viralliset lausunnot väliraportista. Korkeakoulustrategiatyötä esiteltiin opetusministeri Maija Raskille 5.11.2002 Chydenius-Instituutissa. Chydenius-Instituutin johtokunta hyväksyi Keski-Pohjanmaan alueellisen yhteistyön strategian esitettäväksi edelleen Jyväskylän yliopiston hallitukselle 3.12.2002. Jyväskylän yliopiston hallitus hyväksyi strategian 11.12.2002. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun hallituksessa strategia hyväksyttiin 16.12.2002.

2 KESKEISET TOIMIJAT

2.1. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu

2.1.1. Missio

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on kohottaa alueen väestön koulutus- ja osaamistasoa sekä vahvistaa ihmisten valmiuksia menestyä muuttuvassa ympäristössä ja valmiutta jatkuvaan oppimiseen. Ammattikorkeakoulu tukee jo toimivien yritysten menestymistä, luo alueelle uutta yritystoimintaa sekä ottaa huomioon maaseutuelinkeinojen tarpeet. Toiminnan lähtökohtana on kestävä kehitys ja yhteisesti hyväksytyt arvot, joita ovat asiakaskeskeisyys, yksilöllisyyden ja erilaisuuden kunnioittaminen, yhteistyön ja yhteisten tavoitteiden arvostaminen, avoimuus ja jatkuva oppiminen.

2.1.2. Visio

Kaksikielinen ammattikorkeakoulu on moni- ja poikkialainen oppimis-, kehittämis- ja palvelukeskus, joka tuottaa jatkuvan oppimisen periaatteella korkeatasoisia koulutuspalveluja tietoyhteiskunnan tarpeisiin. Koulutuspalvelut yhdistetään työ- ja elinkeinoelämään ja niissä huomioidaan aluekehityksessä tapahtuva murros. Ammattikorkeakoulu tarjoaa asiantuntijapalveluja alueensa yrityksille myös kansainvälisessä toiminnassa.

2.1.3. Toiminta-ajatus ja toimialueet

Ammattikorkeakoulun toiminta-alue kattaa Kokkolan, Pietarsaaren, Ylivieskan ja Haapajärven talousalueet.

Toiminta-alueellaan ammattikorkeakoulu palvelee verkostoitumisensa avulla tehokkaasti sekä oppimista että elinkeinoelämää ja julkisia palvelualoja sekä tukee opiskelijan oppimis- ja kasvuprosessia ja sijoittumista työelämään. Oppiminen kytketään aktiiviseen alueen elinkeinoelämän ja julkisten palvelualojen kehittämistoimintaan. Tulevaisuutta ennakoivien koulutusohjelmien ja määrätietoisen kehittämistoiminnan avulla ammattikorkeakoulu edistää uudenlaisen yritystoiminnan sijoittumista alueelle.

Ammattikorkeakoulu tarjoaa ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta sekä nuorten että aikuiskoulutuksena. Koulutusohjelmia on 23 seuraavilla koulutusaloilla:

- tekniikka ja liikenne
- hallinto ja kauppa
- matkailu
- sosiaali- ja terveysala
- kulttuuriala
- humanistinen ja opetusala.

Ammattikorkeakoulu osallistuu AMK-jatkotutkintokokeiluun yhdessä Seinäjoen ja Vaasan ammattikorkeakoulujen kanssa ”Pk-sektorin yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen” koulutusohjelmalla.

Ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehitys- ja palvelutoiminta tarjotaan CENTRIA tutkimus ja kehitys –aputoiminimen alla. Ammattikorkeakoulun rahoituksesta tutkimus- ja kehitystoiminta muodostaa kolmasosan. Tutkimus- ja kehitystoiminta on luonteeltaan työelämän tarpeista lähtevää soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä. Sen lähtökohtana on työelämän käytännölliset tarpeet ja tavoitteena alueellisten kehitysvaikutusten aikaansaaminen erityisesti pk-sektorin ja hyvinvointipalvelujen osalta. Tavoitteena on luoda uusia ja parannettuja tuotteita, tuotantovälineitä tai –menetelmiä ja palveluja. Tutkimus- ja kehitystoiminnan tulee olla lähellä tuotteiden ja menetelmien kaupallistamisvaihetta.

Tutkimus- ja kehitystoiminta muodostaa perustan ammattikorkeakoulun osaamisen kehittämiseksi, jolle rakentuu osa opetettavista tiedoista ja taidoista. Toiminta tukee ammattikorkeakouluopiskelijoiden oppimisprosessia mahdollistamalla ammatin edustaman ilmiökentän tutkimisen. Perustavoitteena on tukea sellaisia toimintamalleja, joilla varmistetaan opiskelijoiden hyvä sijoittuminen työelämään. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi vahvistetaan yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän toimijoihin. Tehokkain aluevaikutus saadaan aikaan, jos valtaosa ammattikorkeakoulusta valmistuneista työllistyy alueen organisaatioihin.

2.1.4. Toimintastrategia ja kehittämistavoitteet

Ammattikorkeakoulun toimintasuunnitelma laaditaan ammattikorkeakoulun kehittämisprosessien ja koulutuslakohtaisen suunnittelun näkökulmasta. Matriisiorganisaation mukaisesti näiden tavoitteiden mukainen toiminta organisoidaan yksikkökohtaisesti. Toimintaprosessit ovat

- **ydinprosesseina** oppimisprosessi sekä tutkimus-, kehittämis- ja palveluprosessi sekä
- **tukiprosesseina** henkilöstön kehittämisprosessi, informaatiopalveluprosessi, kansainvälisyysprosessi, laatuprosessi, markkinointiprosessi sekä talousprosessi.

Yksiköt ovat

- Tekniikan yksikkö, Kokkola
- Liiketalouden yksikkö, Kokkola
- Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö, Kokkola
- Musiikin ja taiteen yksikkö, Kokkola
- Pietarsaaren yksikkö; liiketalous, matkailu ja turkisala
- Ylivieskan yksikkö; tekniikka, sosiaaliala sekä humanistinen ja opetusala
- Liiketalouden yksikkö, Haapajärvi

Ammattikorkeakoulun kehittämisen keskeiset tavoitteet vuodelle 2003 määritellään seuraavasti:

- Ammattikorkeakoulun uuden, vuoteen 2010 ulottuvan strategian käyttöönotto ja strategian mukainen toiminta. Kansainvälisen OECD-arvioinnin tulosten huomioiminen strategiatyössä.
- Ammattikorkeakoulun tarjoaman koulutuksen tason ja laadun nostaminen sekä opiskelijoiden opiskeluun ja oppimiseen liittyvän ohjauksen laadun parantaminen. Valmistuneiden määrää lisätään, keskeyttämisten ja yliaikaisten opiskelijoiden määrää vähennetään.
- Vuoden 2003 voimaantulevan uuden ammattikorkeakoululain sekä siihen mahdollisesti liittyvien rahoituksellisten muutosten huomioiminen ammattikorkeakoulun suunnitteluprosesseissa ja kaikessa toiminnassa.

- Tasokkaan jatkotutkinnon tarjoaminen ”Pk-sektorin yrittäjyyden ja liiketoiminta-osaamisenkoulutusohjelmassa” yhteistyössä Seinäjoen ja Vaasan ammattikorkeakoulujen kanssa. Uusia jatkotutkintojen kokeilulupia muihin koulutusohjelmiin haetaan.
- T&K –toiminnan organisointi ja tutkimus- ja kehitystoiminnan profiilin nostaminen aluekehitystehtävän kannalta mahdollisimman tehokkaalla tavalla.
- Tutkimustoiminnan syventäminen ja laajentaminen kaikilla koulutusaloilla sekä uusien, tuloksellisten hankkeiden aikaansaaminen.
- Kokkolan tekniikan yksikön peruskorjaukseen ja laajennukseen valmistautuminen sekä tehokkaan oppimisympäristön luominen. Kokkolan tekniikan yksikön rakensuunnitelmien lisäksi viedään eteenpäin kampuusuunnitelmia myös muilla paikkakunnilla.
- Ammattikorkeakoulun yhtenäisyyden ja yksiköiden välisen yhteistyön lisääminen.
- Henkilöstön koulutustason nostaminen.
- Avoimen verkostoammattikorkeakoulun AVERKOn ja virtuaaliammattikorkeakoulun kehittäminen.

2.1.5. Perustietoja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta

Seuraavassa taulukossa on esitetty perustiedot ammattikorkeakoulusta

	2001	2003	2004	2005	2006
AMK-tutkinnot					
nuorten koulutus	312	400	500	500	600
aikuiskoulutus	53	50	50	50	50
erikoistumisopinnot	19	20	25	25	25
AMK-jatkotutkinnot	-	-	-	10	10
Avoim ammattikorkeakouluopetus opiskelijamäärä	1646	1500	1500	1500	1500
AVERKO					
opiskelijamäärä (omat)	159	300	400	400	400
opiskelijamäärä (avoin)	495	800	1000	1000	1000
verkkokurssit (ov)	64	100	120	130	150
Tutkimus- ja kehitystoiminta					
julkaisut	5	8	10	12	14
tutkimusprojektit	6	5	5	5	5
kehittämiprojektit	50	90	100	100	100
Henkilöstö					
opettajat (AMK)	127	130	130	130	130
opettajat (ostopalvelu)	15	15	15	15	15
muu henkilöstö (AMK)	122	120	120	125	125
muu henkilöstö (ostopalvelu)	9	8	8	8	8

Taulukko 1. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun perustiedot

2.2. Jyväskylän yliopiston Chydenius-Instituutti

2.2.1. Visio

Vuonna 2015 Chydenius-Instituutti on kansainvälinen aikuisten verkostoyliopisto, jonka koulutus- ja tutkimuspalvelut tarjoavat jokaiselle kansalaiselle mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja kouluttautumiseen. Kehittynyt tieto- ja viestintätekniiikka luo ajan ja paikan suhteen joustavat opiskeluedellytykset. Chydenius-Instituutti toimii kiinteässä yhteistyössä paikallisten ja alueellisten sekä kansallisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

Chydenius-Instituuttia kehitetään uuden sukupolven joustavaksi yliopistokeskukseksi, jossa tutkimus ja koulutus organisoidaan toimivaksi kokonaisuudeksi kolmen yliopiston yhteistyötä ja organisaatiota kehittämällä. Jyväskylän, Oulun ja Vaasan yliopistot ovat sitoutuneet toiminnan kehittämiseen yhteistyösopimuksilla ja niitä jatkavalla aiesopimuksella.

2.2.2. Toiminta-ajatus ja koulutusalat

Chydenius-Instituutin tehtävänä on Keski-Pohjanmaan aineellisen ja henkisen kasvun tukeminen koulutuksen ja tutkimuksen avulla sekä Anders Chydeniuksen elämäntyön ja henkisen perinnön vaaliminen. Instituutti tarjoaa yliopistollisia koulutus- ja tutkimuspalveluja, jotka edistävät yksilön, yhteisöjen ja tätä kautta alueen kehittymistä. Palvelut perustuvat näkemykseen elinikäisestä oppimisesta. Alueellista kehittämistehtävää instituutti toteuttaa seuraavilla koulutus- ja tutkimusaloilla:

- kasvatustieteellinen ala (Jyväskylän yliopisto)
- tietotekniikan ala (Jyväskylän, Oulun ja Vaasan yliopistot)
- yhteiskunta- /aluetieteellinen ala (Jyväskylän, Oulun ja Vaasan yliopistot)
- kauppatieteellinen ala (Jyväskylän ja Vaasan yliopistot)
- lääketiede ja terveydenhoitoala (Jyväskylän ja Oulun yliopistot)

2.2.3. Toimintastrategia ja avaintavoitteet

Tutkintoon johtava aikuiskoulutus

Chydenius-Instituutin luokanopettajien aikuiskoulutuksesta on tähän mennessä valmistunut noin 600 luokanopettajaa/kasvatustieteen maisteria. Suunnittelukaudella uusien opiskelijoiden sisäänottomäärä nostetaan viiteenkymmeneen tutkintotavoitteen ollessa 45 - 50 maisteria vuodessa. Opettajankoulutusta monipuolistetaan erityisopetuksen sekä opettajan laaja-alaista kelpoisuutta lisäävien opintojen suuntaan.

Vuonna 1999 käynnistynyt tietoteollisuuden muuntokoulutus (maisteri- ja DI-ohjelmat) tuottaa suunnittelukauden aikana noin 50 alan maisteria/diplomi-insinööriä alueen yritysten palvelukseen. Koulutus on luonut edellytykset uusien yritysten sijoittumiselle maakuntaan. Vuoteen 2006 mennessä tietotekniikan muuntokoulutus on vakiinnuttanut asemansa pysyvänä, tutkintoon johtavana aikuiskoulutusväylänä Chydenius-Instituutissa. Uusimuotoinen ylioppilaspohjainen maisterikoulutus aloitetaan kehittämishankkeen muodossa vuonna 2004.

Avoin yliopisto on keskeinen osa tutkintotavoitteista aikuiskoulutusta. Suuri osa aikuis/ muuntokoulutukseen tulevista opiskelijoista suorittaa edeltävät opintonsa avoimessa yliopistossa joko Chydenius-Instituutissa tai muualla. Avoin yliopisto toimii aikuiskoulutusväylänä myös sosiaalityön maisteriohjelmaan, joka käynnistyi instituutissa syksyllä 2002. Suunnittelukauden aikana pyritään avaamaan myös kauppatieteen masterin tutkintoon johtava koulutusväylä yhteistyössä Vaasan yliopiston kanssa.

Tutkimus ja jatkokoulutus

Chydenius-Instituutin tutkimus suuntautuu vahvasti yhteiskunta-, alue- ja taloustieteisiin sekä kasvatustieteeseen, hyvinvointiteknologiaan ja tietotekniikkaan. Alueellisen tutkimuksen rinnalla ministeriörahoitteiset valtakunnalliset tutkimushankkeet ovat keskeisellä sijalla. Niiden tuloksia pyritään arvioimaan julkisesti myös alueen kehittämisen näkökulmasta. Keskeisenä toiminta-ajatuksena on ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen relevanssi. Tutkimuskohteita ovat muun muassa kulttuuri ja maaseutu.

Kasvatustieteellinen tutkimus kytkeytyy lähinnä opettajankoulutukseen. Tutkimus tähtää erityisesti luokanopettajakoulutuksen sisällölliseen ja pedagogiseen kehittämiseen sekä opettajan työn haasteisiin muuttuvassa yhteiskunnassa. Tutkimusprojekteja linjaa keskeisesti muuntokoulutuksen näkökulma ja aikuispedagogiikan kehittämistarpeet.

Tietotekniikan tutkimus liittyy läheisesti Chydenius-Instituutissa toteutettaviin it-alan hankkeisiin. Tutkimusta tehdään lähinnä teoreettisen tietojenkäsittelyn ja ohjelmistotuotannon aloilla. Yhteistyössä yliopistojen tiedekuntien ja laitosten kanssa Chydenius-Instituutti on luonut toimivan alueellisen tutkijankoulutusjärjestelmän. Instituutissa opiskelee pysyvästi kolme jatkokoulutusryhmää (kasvatustiede, yhteiskuntatiede ja tietotekniikka). Tutkimustyö ja jatkotutkintotavoite kytetään myös projektitutkimuksiin.

Alueellisen verkostoyliopiston ja oppimisympäristöjen kehittäminen

Visionsa mukaisesti Chydenius-Instituutti kehittää toimintaansa systemaattisesti alueellisen verkostoyliopiston suuntaan. Verkostoyliopisto rakentuu keskeisesti seuraaville toimintaperiaatteille:

- tiivis yhteistyö lähialueiden yliopistojen (Jyväskylä, Oulu, Vaasa) kanssa,
- keskitytään aikuiskoulutukseen (akateemiset aikuiskoulutusväylät),
- koulutuksessa hyödynnetään monipuolisesti tietoverkkoja ja video-opetusta.

Chydenius-Instituutissa on käynnistynyt hankekokonaisuus nimeltä alueellinen verkostoyliopisto, joka rakentuu seuraavista osaprojekteista:

- viestintä- ja koulutusteknologiaprojekti,
- sisällöntuotantoprojekti,
- luokanopettajien aikuiskoulutuksen virtuaaliyliopistohanke.

Tavoitteena on, että vuoteen 2006 mennessä merkittävä osa instituutin koulutuspalveluista on tietoverkoissa, jotka mahdollistavat laajasti ajan ja paikan suhteen joustavan yliopisto-opiskelun maakunnassa. Opetuksen laatua kehitetään sekä kampusympäristössä että virtuaaliympäristössä. Opetuksessa korostetaan asiakas-/opiskelijälähtöisyyttä

huomioimalla muun muassa opiskelijan elämäntilanne ja mahdollisuudet osallistua erilaisiin opetustilanteisiin.

Alueellinen palvelutoiminta

Alueellista palvelutoimintaa toteutetaan Kokkolan, Pietarsaaren ja Kaustisen seutukunnissa. Alueelle tarjotaan Chydenius-Instituutin ja yhteistyöyliopistojen koulutusaloilta täydennyskoulutuspalveluja sekä muuta yhteiskunnallista palvelutoimintaa. Palvelu- ja projektitutkimuksen tehtäviä ovat muun muassa alueen kehittämistä ja ohjelmatyötä palvelevat selvitykset, arvioinnit ja konsultoinnit. Liikkeenjohdon MBA-koulutusohjelmien toteuttamista jatketaan. Alueen yritysten ja yliopistojen tutkimusyhteistyötä tuetaan tutkimusasiamiestoiminnalla. Yhteydenpitoa asiakkaisiin lisätään pitkäjänteisten asiakassuhteiden luomiseksi sekä näkyvyyden lisäämiseksi. Palvelutoiminnan volyymi vakiinnutetaan kysyntää vastaavaksi huomioiden myös ruotsinkieliset palvelut.

3.2.4. Perustietoja Chydenius-Instituutin toiminnasta

Seuraavassa taulukossa on esitetty perustiedot Chydenius-Instituutista

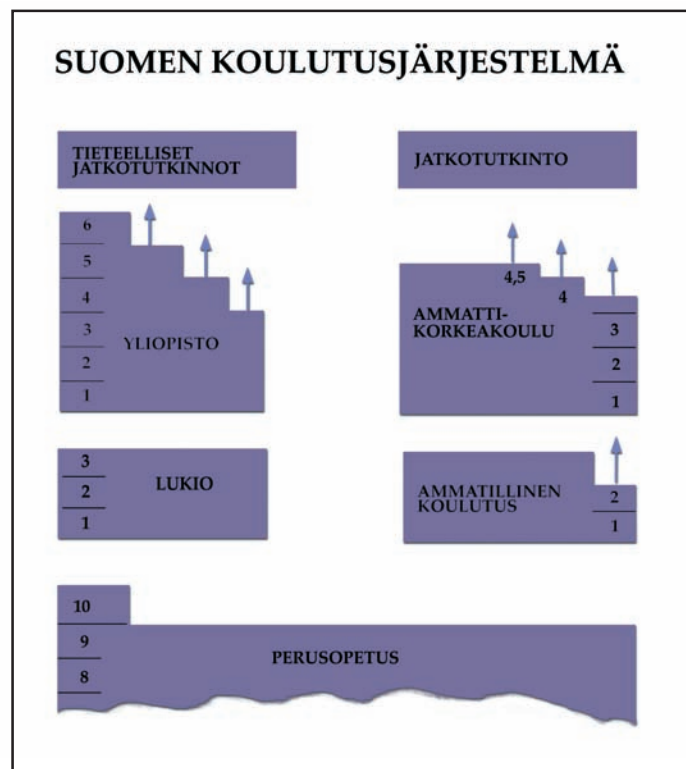
	2004	2005	2006	2007
Perustutkinnot				
Kasvatustieteellinen ala (JY)	45	50	50	50
Tietotekniikka (JY ja OY)	16	14	10	10
Maisterihautomo (eri yliopistot)	20	20	20	20
<i>Jatkotutkinnot (lis./tri)</i>	2/2	3/2	3/3	4/3
Opettajankoulutuksen erilliset opinnot	20	40	60	60
<i>Avoim yliopisto (netto opiskelijamäärä)</i>	1350	1350	1400	1400
Tutkimus/tuotekehitys				
Tutkimusjulkaisut ja artikkelit	15	17	18	18
Tutkimusprojektit	15	15	15	15
<i>Täydennyskoulutus (opiskelijamäärä)</i>	1500	1500	1500	1500
Verkostoyliopisto				
Verkkosisältöjen määrä (kum. ov.)	50	70	100	140
Verkkojulkaisut	8	10	10	10
Kansainväliset projektit	3	4	4	4
Henkilöstö	95	98	100	105

Taulukko 2. Chydenius-Instituutin perustiedot

3 DUAALIMALLIN TOTEUTUMINEN YHTEISISSÄ TEHTÄVISSÄ

Ammattikorkeakoulujen perustamisen myötä Suomessa päädyttiin korkeakoulutuksessa duaalijärjestelmään, jossa toisen pilarin muodostaa yliopistoista ja muista tiede- ja taidekorkeakouluista koostuva yliopistosektori ja toisen pilarin työelämän kehittämiseen painottuva ammattikorkeakoulusektori. Duaalijärjestelmä on hallitseva järjestelmä EU:ssa ja on yleistymässä muuallakin Euroopassa.

Euroopan opetusministerit ovat allekirjoittaneet niin sanotun Bolognan julistuksen, jossa tähdätään eurooppalaiseen korkeakoulutusalueen syntymiseen vuoteen 2010 mennessä. Suureen tavoitteeseen edetään osatavoitteiden kautta, joita ovat mm. selkeiden ja vertailukelpoisten tutkintojen käyttöönotto, kaksiportaisen tutkintojärjestelmän käyttöönotto, opintopistejärjestelmän käyttöönotto (ECTS), liikkuvuuden esteiden poistaminen (koskee sekä henkilöstöä että opiskelijoita), eurooppalaisen laadunvarmistusyhteistyön edistäminen sekä korkeakoulutuksen eurooppalaisen ulottuvuuden edistäminen.

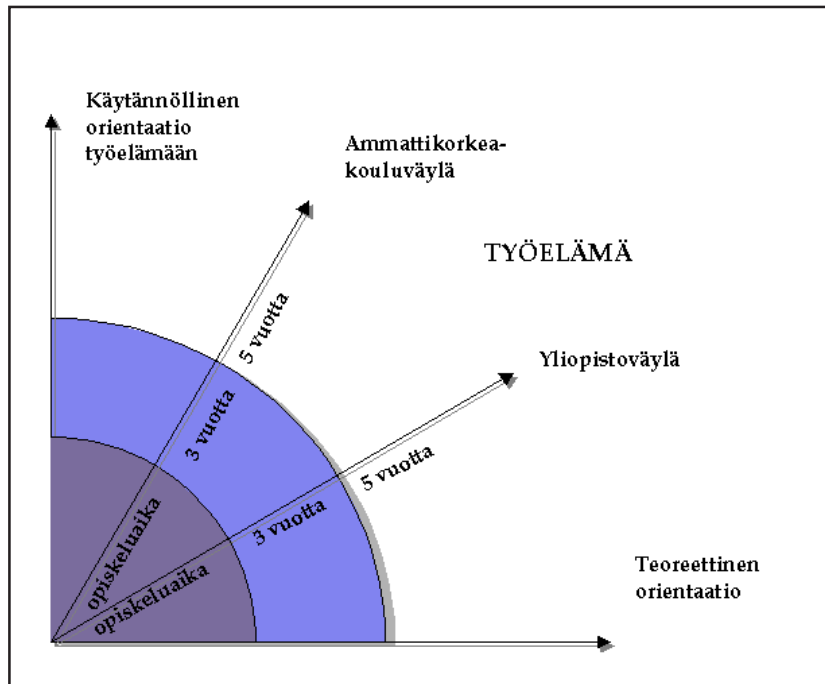

Kuvio 3. Kahden pilarin duaalimalli (Ammattikorkeakoulujen arviointineuvosto ARENE ry.; 2002, mukaillen)

Ammattikorkeakoulujärjestelmä on vakiintunut osaksi suomalaista korkeakoulujärjestelmää. Ammattikorkeakoulut ovat pääosin monialaisia ja alueellisia korkeakouluja, joiden toiminnassa korostuu työelämäyhteys. Ammattikorkeakouluissa suoritetaan ammatillisesti suuntautuneita korkeakoulututkintoja ja koulutetaan ammatillisia asiantuntijoita työelämän kehittämistehtäviin. Ammattikorkeakoulut järjestävät nuorten tutkintoon johtavan koulutuksen lisäksi tutkintoon johtavaa aikuiskoulutusta, erikoisopintoja ja avoin-

ta ammattikorkeakouluopetusta. Koulutustehtävönsä lisäksi ammattikorkeakoulut harjoittavat opetusta palvelevaa ja työelämää tukevaa tutkimus- ja kehitystyötä.

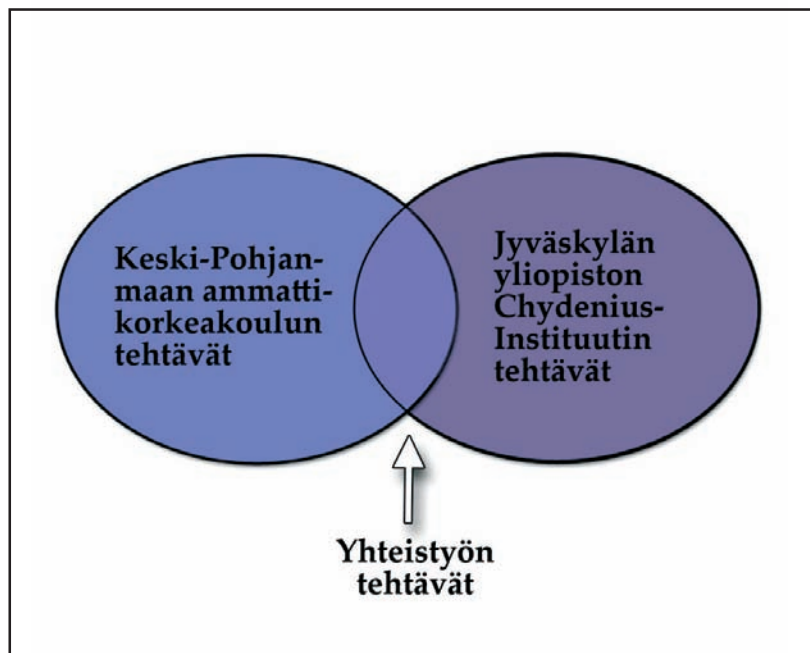
Valtioneuvoston hyväksymässä Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa 1999 - 2004 määritellään ammattikorkeakoulujen perustehtäväksi työelämäyhteyksien ja osaamisen vahvistaminen siten, että ammattikorkeakouluja kehitetään erityisesti pk-sektorin tarpeita vastaavaksi. Suunnitelman mukaan ammattikorkeakoulut tekevät t&k-työtä yhdessä työelämän kanssa.

Kuvio 4. Korkeakouluväylät (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry; 2000)

Yliopistojen tehtäväkentässä on myös korostumassa yhteiskunnallinen palvelutehtävä ja alueelliseen kehittämiseen vaikuttaminen, niin sanottu yliopistojen kolmas tehtävä. Virtanen (2002) mukaan yliopiston perinteisten ydintehtävien, opetuksen ja tutkimuksen, ohella ovat uutena tehtäväalueena nousseet voimakkaasti esiin ulkoiset tehtävät ja velvoitteet sekä sitoutuminen alueelliseen että yhteiskunnalliseen vastuuseen. Nykyinen yliopistolaki määrittelee yliopistojen tehtäväksi: "edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa nuorisoa palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa" (Yliopistolaki 645/1997). Yliopistolakia tultaneen muuttamaan vuoden 2003 aikana siten, että yhteiskunnallinen vaikuttaminen kirjataan myös lakiin yliopistojen tehtäväksi.

Opetuksen ja tutkimuksen yhteys yhdistettynä vielä yleisen tieteellisen sivistyksen edistämiseen onkin yliopistojen ainutkertainen, yliopistot muista koulutusorganisaatioista erottava ominaisuus (Virtanen 2002; 25). Aikaisemmin nähtiin yliopistojen rooliksi alueellisessa kehittämisessä tuottaa osaavaa työvoimaa alueiden tarpeisiin, muun muassa yliopistojen sijoituspäätöksillä oli voimakkaasti aluepoliittiset perusteet. Nyt yliopistojen tehtävänä on myös huolehtia siitä, että sen perustehtävien kautta aikaansaatu osaaminen saadaan käyttöön alueellisessa kehittämisessä.

Kuvio 5. Keski-Pohjanmaan korkeakoulujen yhteistyökenttä

Korkeakoulutuksen duaalimallin mukaisesti keskeisimmät yhteistyön alueet Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun ja Chydenius-Instituutin kesken löytyvätkin alueellisen kehittämisen tehtäväkentästä. Toisaalta ei ole syytä unohtaa koulutuksen ja tutkimuksen alueellisia kehittämisvaikutuksia.

4 STRATEGIAN YHTEYS ALUEEN MUIHIN TOIMIOIHIN JA STRATEGIOIHIN

Ammattikorkeakoulun ja Chydenius-Instituutin toiminta-alueella on laadittu lukuisia alueellisia strategioita, joissa ammattikorkeakoulu ja Chydenius-Instituutti ovat olleet mukana laatimassa ja toteuttamassa. Alueen kilpailukyvyn ja menestyksen näkökulmasta olennaisimmat strategiat ovat aluekeskusohjelmat ja osaamiskeskusohjelmat, jotka vaikuttavat omilla painotuksillaan korkeakoulujen strategiaan linjauksiin ja toimintaan.

Kokkolan seutukunnan aluekeskusohjelman teemana on elinvoimaisuuden vahvistaminen. Ohjelman toteuttamiseen osallistuvat seutukunnan kaikki kunnat: Himanka, Kannus, Kokkola, Kälviä ja Lohtaja. Aluekeskusohjelma kohdennetaan seuraaviin aloihin:

- kemia ja sitä soveltava teollisuus
- laserpinnoittaminen
- veneteollisuus
- tieto- ja viestintäteknikka (ICT-ala)
- seudullinen elinkeinoyhteistyö muiden alojen kehittämisessä.

Määrätietoisien työn ja fokusoinnin tuloksena Kokkolan seutukunnasta kehittyy sekä asukkaiden että yritysten kannalta sosiaalisesti ehyt, voimistuva, vetovoimainen ja elinvoimainen alue ja logistiikkakeskus. Alueen kärkiyritykset ovat kansainvälistä huippua ja toimivat magneetteina vetäen ja synnyttäen alueelle yrityksiä ja erikoistuneiden tuotantopanosten sopimustuottajia ja osajia.

Kokkolan seudun osaamiskeskusohjelma perustuu alueella olevaan, kansainvälistä kärkeä edustavaan, kemian käyttävän teollisuuden keskittymään, jonka osaamista kehitetään ja siirretään osaamispalvelujen kautta muualle elinkeinoelämään. Kemian osaamiskeskusohjelman ala on kemian teolliset sovellukset, erityisesti kemian uudet teknologiat asiakaslähtöisessä tuotannossa. Kehittämisen menetelmät ovat tutkimus ja kehitys, koulutus, yritysten toimintaedellytysten parantaminen ja verkostotoiminta. Ohjelman tavoitteena on elinkeinoelämän kehittyminen osaamisen kasvattamisen avulla siten, että syntyy uusia räätälöityjä tuotteita ja asiakaslähtöisiä tuotantotapoja, osaamispainotteiset työpaikat lisääntyvät, uusia yrityksiä syntyy ja yritykset kasvavat ja kansainvälistyvät. Tavoitteena on myös tunnistaa ja osoittaa kemian merkitys, tarpeellisuus ja käytettävyys.

Pietarsaaren seutukunnan aluekeskusohjelman piiriin kuuluvat Pietarsaari, Uusikaarlepyy, Kruunupyö, Luoto sekä Pedersöre. Ohjelman avulla alue haluaa profiloitua yhdeksi maan johtavaksi teollisuuskeskukseutukunnaksi, jossa työttömyys on vähäistä, yrittäjähenki ja yrittäjyyskasvatus ovat vahvaa ja seutukunta hakee tiivistä ja monipuolista verkostoyhteistyötä alueen ulkopuolelta. Pietarsaaren aluekeskusohjelman kehittämisalat ovat:

- vene
- muovi
- koulutus ja oppiminen
- uudet toiminnot

Kaustisen seutukunnan kehittämisen painopistealojen kärkitoimialoja ovat metalli, puu ja tietoteollisuus. Muita painopistealoja ovat elintarvike ja elämystuotanto etenkin matkailun ja kulttuurin osalta. Kehittämisohjelman mukaan potentiaaliset ja merkittävät painopistealat ovat myös kaivostoiminta, energia ja turkistalous. Valittujen painopistealojen kehittämisen työkaluja ovat osaamisen ja koulutuksen kehittyminen, tietoverkkojen ja tietotekniikan monipuolinen hyödyntäminen, yritystoiminnan monipuolistuminen ja kehittyminen, maatilatalouden turvaaminen ja kehittyminen yritystoiminnaksi, toiminta- ja elinympäristön kokonaisvaltainen kehittyminen sekä toimialat ylittävien klusterien muodostuminen.

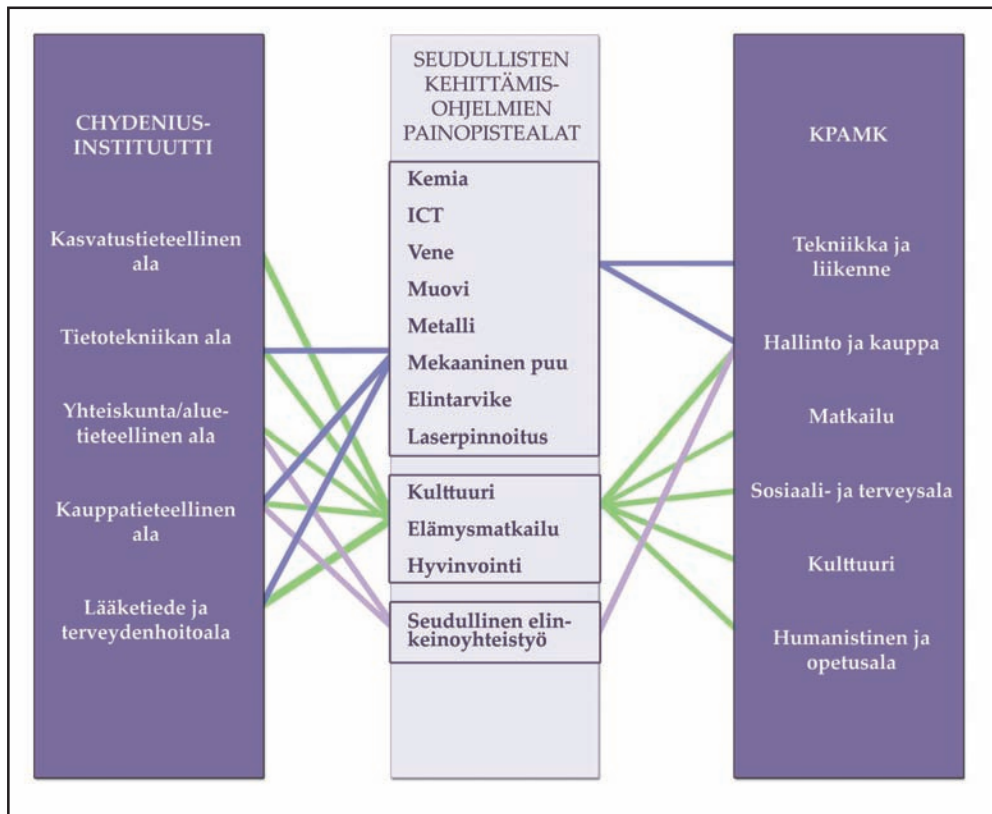
Oulun Eteläisen aluekeskusohjelma poikkeaa hieman edellisistä ohjelmista, sillä sen toteuttamiseen osallistuu kolme seutukuntaa: Nivala-Haapajärven seutukunta, Siikalatvan seutukunta sekä Ylivieskan seutukunta. Ohjelman avulla kehitetään kolmen seutukunnan alueella yritysten toimintaedellytyksiä, turvataan osaavan työvoiman saanti ja kehitetään infrastruktuuria, kuljetus- ja tietoliikennepalveluja sekä yritysten pääomahuoltoa. Näiden lisäksi huolehditaan asukkaiden viihtyvyydestä, hyvinvointipalveluista sekä alueen vetovoimaisuudesta. Laajan alueen keskeisimmät toimialat ovat:

- tieto- ja tietoliikenneteollisuus
- metalliteollisuus
- mekaaninen puuteollisuus
- elintarviketuotanto ja maaseutu
- matkailu ja kulttuuri
- hyvinvointisektori.

Alueen kehittäminen perustuu yrittäjyyden ja työnteon arvostukseen. Ohjelman strategisen ytimen mukaan vain menestyvien yritysten kautta voidaan turvata taloudellinen kasvu ja hyvinvointi.

Oulun Eteläisen alueella on aluekeskusohjelman lisäksi kaksi **osaamiskeskushanketta**: RFM-polis ja Nivalan tuotantostudio. RFM-poliksen painopisteet ovat tietoteollisuus ja hyvinvointiteollisuus. Tietoteollisuudessa keskitytään tietoliikennetekniikan ja tuotantoautomaation, elektroniikan mekaniikan, tietoteknisen osaamisen sekä yritystoiminnan kehittämiseen. Hyvinvointiteollisuus keskittyy hyvinvointiteknologiaan ja yrittäjyyden edistämiseen. RFM-polisohjelma on osa Oulun osaamiskeskusohjelmaa. Nivalan tuotantostudio on osa Pohjois-Suomen metallialan verkosto-osaamiskeskushanketta, jossa muina toimijoina ovat Raahen ja Tornion. Nivalan tuotantostudio-osaamiskeskushankkeen tavoitteena on alueen elektroniikan mekaniikka-alan yritysten kilpailukykyyn kohottaminen sekä metallialan työpaikkojen säilyttäminen ja lisääminen alueella. Toiminnan ydin muodostuu teknologiakeskuksesta, laboratoriosta ja koulutustehtaasta sekä alueellisesta yrityshautomosta.

Oulun Eteläisen korkeakoulustrategia 2001-2010 valmistui vuoden 2001 alussa. Sen tavoitteena on synnyttää priorisoiduille painoaloille tutkimus- ja kehittämiskeskusten verkosto, jossa keskeisiä toimijoita ovat Oulun Eteläisen Instituutin välityksellä Oulun yliopiston vastaavat ainelaitokset, ammattikorkeakoulujen yksiköt ja koulutuskuntayhtymät sekä yritykset. Kehittämisesursseina yksiköissä toimivat Oulun yliopiston nimeämät tutkimusprofessorit, -johtajat ja tutkijat sekä ammattikorkeakoulujen nimeämät tutkimusyliopettajat ja muut projektihenkilöt. Jatkossa on erityisenä tavoitteena tiivistää yhteistyötä Keski-Pohjanmaan alueen koulutus-, tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden kanssa.

Kuvio 6. Korkeakoulujen toimialojen yhteydet toimialueen kehittämisen painopistealoihin

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun ja Chydenius-Instituutin koulutus- sekä tutkimus- ja kehitystoiminta tukee seudullisia painopisteitä Kokkolan seutukunnan aluekeskusohjelmassa, Kaustisen seutukunnan kehittämissuunnitelmassa, Pietarsaaren seutukunnan aluekeskusohjelmassa ja Oulun Eteläisen aluekeskusohjelmassa.

Ammattikorkeakoulun tekniikan ja liikenteen alan koulutuksella on merkittävä vaikutus useimpien painopistealojen kehittämiseen. Chydenius-Instituutin tietotekniikan alan koulutus ja projektitoiminta on keskeinen tekijä alueen ICT-alan kehittymisessä. Kauppätieteellisen alan ja liiketoimintaosaamisen vaikutukset heijastuvat kaikkien alueen elinkeinoalojen kilpailukyvyyn kohottamiseen, joten alan osaamisen vahvistaminen korkeakouluissa onkin jatkossa entistä tärkeämpää.

Chydenius-Instituutin kasvatustieteellisen alan sekä yhteiskunta- ja aluetieteellisen alan koulutus ja tutkimus kuin myös ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan sekä humanistisen ja opetusalan toimintojen merkitys työvoiman uudistamisessa ja alueen palveluiden kehittämisessä on merkittävää. Alojen osaaminen ja koulutus luo perustan palvelutarjonnalle, sen ylläpitämiselle ja kehittämiselle.

5. CHYDENIUS-INSTITUUTIN JA KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULUN YHTEISET TAVOITTEET TOIMINTA-ALUEENKEHITTÄMISEKSI

5.1. Visio

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun ja Chydenius-Instituutin tavoitteena on osaamisen tason, vetovoimaisuuden ja aluetaloudellisen kilpailukyvyn nostaminen toiminta-alueella. Toiminnan päämääränä on osaava ja yrittävä alue.

Korkeakoulut rakentavat toiminta-alueetta palvelevan korkeakoulu yhteisön Torkinmäen kampukselle. Yhteistyötä toteutetaan itsenäisinä koulutusorganisaatioina omia vahvuuksia hyödyntäen duaalijärjestelmän periaatteiden mukaisesti.

5.2. Aluekehitys

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu ja Chydenius-Instituutti ovat alueellisia korkeakouluyksiköitä, joiden missiona on tukea toimialueensa kehittymistä. Tämän lisäksi Pietarsaareissa toimii myös Åbo Akademi. Korkeakoulut ovat alueen innovaatiojärjestelmän kehittäjiä ja oppivan alueen rakentamisen moottoreita. Alueen elinkeino- ja työelämään sijoittuvat korkeakoulusta valmistuneet ovat keskeisin keino aluekehityksessä. Muita keinoja ovat korkeakoulujen osallistuminen alueen kehittämisohjelmien ja -strategioiden laatimiseen ja toteuttamiseen.

Osaamisen vahvistamisessa otetaan huomioon alueen kaksikielisyys. Kaksikieliset yksiköt ja koulutusohjelmat tukevat toimivaa kaksikielisyyttä. Korkeakoulut pyrkivät sekä itsenäisesti että strategian yhteistoimintamuotojen puitteissa kouluttamaan opiskelijoista kansainvälisesti suuntautuneita oman alansa asiantuntijoita. Kansainvälistymistä tuetaan yhteistyössä alueen yritysten ja yhteisöjen kanssa.

Korkeakoulut pyrkivät vahvistamaan toiminta-alueensa imagoa ja vetovoimaisuutta. Tavoitteena on korkeakoulukampuksen rakentaminen ja korkeakoulu yhteisön kehittäminen. Kokkolassa korkeakoulujen yksiköt sijaitsevat historiallisista syistä hajallaan eri puolilla kaupunkia. Kaupungin opiskelu- ja kehittämismahdollisuuksista avautuu tästä syystä hajanainen kuva. Korkeakoulukampus tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet tiivistää ammattikorkeakoulun ja Chydenius-Instituutin yhteistyötä, tehostaa resurssien käyttöä, lisätä koulutusorganisaatioiden kilpailukykyä sekä mahdollisuuksia erikoistumiseen. Se mahdollistaa myös yhteisten laboratorio- ja muiden erityistilojen rakentamisen. Korkeakoulut muodostavat Torkinmäen innovatiivisen ja vuorovaikutteisen alueen ytimen.

Alueellisen vaikuttavuuden lisääminen edellyttää korkeakoulujen kumppanuutta ja toiminta-alueen vahvaa sitoutumista, joka turvaa koulutuksen, tutkimus- ja kehitystoiminnan resurssit. Alue tarvitsee vahvaa omistautumista ja osaamisen arvostuksen puolesta puhumista.

Ratkaisevia ovat myös kansallisella tasolla tehdyt linjaukset ammattikorkeakoulutuksen kehittämisestä sekä erityisesti alueellisten yliopistoyksiköiden tulevaisuudesta.

Yhteistyön teemat ovat:

1. osallistuminen aluekehitysohjelmien ja -strategioiden toteuttamiseen
2. kansainvälistymisen edistäminen ja kaksikielisyyden tukeminen
3. alueen vetovoimaisuuden vahvistaminen ja korkeakoulukampuksen toteuttaminen.

5.3. Koulutus

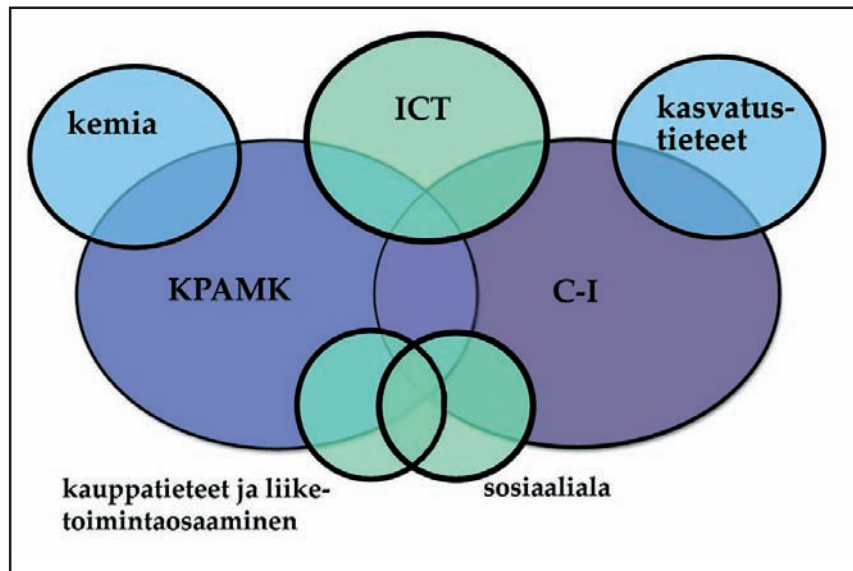
Alueen osaamisen tason nostamiseksi korkeakouluissa keskitytään tutkintotavoitteisen koulutuksen kehittämiseen ja vakinaistamiseen alueelle unohtamatta avoimen yliopiston ja -korkeakoulun tai täydennyskoulutuksen roolia. Koulutus mahdollistaa tasaveroisen oppimisympäristön elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaisesti. Korkeakoulut kehittävät koulutuksen laatua ja sisältöjä huomioiden alueen osaavan työvoiman tarpeen sekä yritysten ja julkisten palveluiden kehittämistarpeet. Koulutusalojen valinnalla korkeakoulut pyrkivät myös ennakoimaan tulevia osaamistarpeita.

5.3.1. Alueen opetus- ja tutkimusresurssien vahvistaminen

Ammattikorkeakoulu ja Chydenius-Instituutti pyrkivät lisäämään opetuksen ja tutkimuksen resursseja oman virka- ja toimirakenteidensa puitteissa. Opetus- ja tutkimusresursseja käytetään yhteisesti yli organisaatiorajojen siten, että opintokokonaisuuksia voidaan käyttää molempien korkeakoulujen perustutkintojen osana. Alueellinen vaikuttaminen ja innovaatioympäristön luominen ovat olennainen osa koulutusresurssien hyödyntämisessä. Koulutus- ja tutkimusresurssit suunnataan seuraaville toimialoille:

- tietotekniikka
- kemia ja materiaalitekniikka
- kauppatieteet ja liiketoimintaosaaminen
- kasvatustiede
- sosiaaliala
- maaseutu- ja kansankulttuuri.

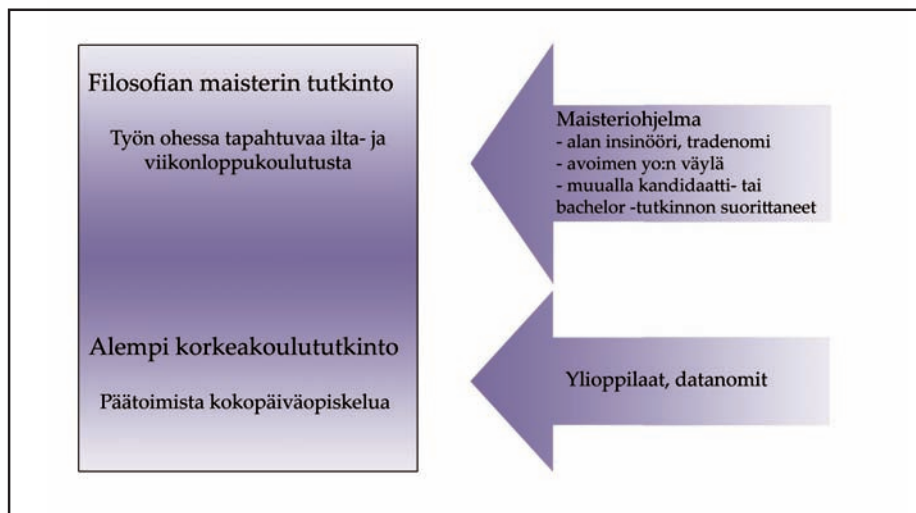
Uusien resurssien tulee liittyä alueella annettavaan korkeakouluopetukseen unohtamatta alueen elinkeino- ja työelämän kanssa tehtävää tutkimus- ja kehitysyhteistyötä. Tarkoituksenmukaisinta on, että tehtävät suuntautuvat sekä yliopiston että ammattikorkeakoulun koulutusohjelmiin, jolloin yhteisiä opintoja voidaan luontevasti tarjota molempien organisaatioiden tutkintoihin. Opintokokonaisuudet suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä elinkeino- ja työelämän edustajien kanssa. Koulutusohjelmat rakennetaan alueella olevaan osaamistarpeeseen pohjautuen.

Kuvio 7. Ammattikorkeakoulun ja Chydenius-Instituutin yhteistyön painopistealat

Kuviossa 7 esitetään Chydenius-Instituutin ja ammattikorkeakoulun koulutuksen, tutkimuksen ja kehitystoiminnan yhteisiä painopistealoja, joiden kehittämiseen korkeakoulut yhteistyötä painottavat. Korkeakoulujen kaikkia toimialoja tai tavoitteita ei ole pyritty tuomaan esille samaan kuvioon. Pisimmälle yhteistyössä korkeakoulut ovat edenneet tietoteollisuuden koulutuksen kehittämisessä. ICT-ala on molempien korkeakoulujen keskeisiä toimialoja. Kasvatustieteellisen osaamisen vahvistaminen on Chydenius-Instituutin vastuulla ja alan osaamista hyödynnetään myös ammattikorkeakoulun opetuksen kehittämisessä. Kemian alan osaamisen vahvistamisessa päävastuu on ammattikorkeakoululla. Tulevaisuuden yhteistyöaloja ovat kauppatieteellisen alan ja liiketoimintaosaamiseen liittyvien opiskelumahdollisuuksien laajentaminen sekä sosiaalialan koulutuksen kehittäminen.

Alueellisen osaamisen kasvattaminen tietoteollisuuden (ICT) alueella on yksi Keski-Pohjanmaan painopistealueista, jota pyritään alueellisesti tukemaan ja kehittämään edelleen vahvasti. Osaamisen kasvattaminen koulutuksen kautta on keskeisesti esillä uudessa Kokkolan aluekeskusohjelmassa. Tällä hetkellä ammattikorkeakoulussa järjestetään tietotekniikan koulutusta ja Chydenius-Instituutissa maisteri- ja diplomi-insinöörinkoulutusta muuntokoulutusohjelmissa. Yhteistyön tavoitteena on erityisesti yliopistokoulutuksen vakinaistaminen vuodesta 2004 lähtien ammattikorkeakoulun tarjoaman koulutuksen rinnalle, jolloin jatkokoulutusmahdollisuudet moninaistuvat myös ammattikorkeakoulusta valmistuneiden osalta (kuvio 8).

Kuvio 8. Maisterikoulutusmalli (Hakala; 2002)

Kokkolan seudun osaamiskeskusohjelmassa käynnistetään Chydenius-Instituutissa kemian maisteriohjelma yhteistyössä Oulun ja Jyväskylän yliopistojen sekä Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun kanssa. Koulutusohjelman tavoitteena on kemian alan tutkimus- ja asiantuntijaosaamisen vahvistaminen Kokkolan seudulla.

Yhteistyön teemat:

1. Opetus- ja tutkimustoiminnan resurssien vahvistaminen
2. Tietotekniikan maisteriohjelma
3. Tilojen ja henkilöresurssien yhteiskäyttö

5.3.2. Pedagoginen yhteistyö

Koulutus ja opettajuus ovat olleet viime vuosina suurten muutosten kohteena ja eläneet jatkuvaa murrosta. Suuret muutokset opettajuudessa ovat olleet työelämälähtöisyyden huomioiminen ja opettajuuden muuttuminen sen puitteissa sekä erilaisten oppimis- ja verkkoympäristöjen käyttö. Työelämälähtöisyys erityisesti työn ohessa suoritettavien koulutusten osalta luo uusia haasteita nykyisiin opetusmenetelmiin ja -tapoihin. Työn ohessa suoritettu koulutus vaatii opettajilta uuden roolin omaksumista sekä aikaisempaa kokonaisvaltaisempaa otetta opettajuudesta. Uudessa opettajuudessa korostuu tiedon jakamisen sijasta opettajan rooli ohjaajana ja keskustelijana, joka tukee oppimista opiskelijoiden aikaisemmat tiedot ja kokemukset huomioon ottaen. Työelämälähtöisessä pedagogisessa toiminnassa opiskelijaa ohjataan sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä, joka rakentaa taitojaan ja persoonallisuuttaan oppivan yhteisön vastuullisena jäsenenä.

Yhteistyön teemat:

1. Uusi opettajuus erityisesti AMK-jatkotutkinnoissa ja maisteriohjelmissa
2. Verkkopedagogiikka
3. Opettajien pedagogisten ohjaajataitojen kehittäminen

5.3.3. Alueellinen virtuaalikorkeakoulu

Ammattikorkeakoulu ja Chydenius-Instituutti aloittivat yhteistyön verkkopedagogiikan kehittämiseksi jo 1990 -luvun lopulla. Eräs yhteistyön muoto on ollut julkaisu

verkkopedagogiikasta (Kari Kiviniemi: Johdatus verkkopedagogiikkaan. Kokkola. 2000). Lisäksi ammattikorkeakoulu ja Chydenius-Instituutti toteuttivat yhteistyössä verkkopedagogiikan koulutusta. Yhteistyöllä verkkopedagogiikan alalla oli keskeinen rooli ammattikorkeakoulun AVERKO -kokonaisuuden syntymisessä.

AVERKO - Avoin verkostoammattikorkeakoulu tarjoaa kaikille avoimia ammattikorkeakoulun opintoja pääosin tietoverkkojen välityksellä. Chydenius-Instituutissa puolestaan on käynnissä Verkostoyliopisto-hankekokonaisuus, jonka yhtenä keskeisenä tehtävänä on kehittää yliopistotasoisia verkkokursseja sekä erilaisia uuden tekniikan sovelluksia hyödyntäviä koulutusohjelmia. Yhteistyö AVERKOn ja Chydenius-Instituutin verkostoyliopiston välillä yhdistää ammattikorkeakoulun ja yliopiston osaamista verkko-opinnoissa, tehostaa resurssien käyttöä sekä auttaa kehittämään verkko-opiskelua ja -opetusta. Verkko-opintojen avulla on mahdollista myös yhdistää kahden eri koulutusorganisaation opintoja sekä edistää ammattikorkeakoulun ja yliopiston välistä vuorovaikutusta.

Vuodesta 2004 lähtien alueellista virtuaalikorkeakoulua kehitetään Chydenius-Instituutin ja ammattikorkeakoulun toimesta aktiivisesti. Tavoitteena on myös tiivistää ja monipuolistaa virtuaalikorkeakouluyhteistyötä Oulun, Jyväskylän ja Vaasan yliopistojen välillä. Toiminnalla kehitetään ajan ja paikan suhteen joustavia ja korkeatasoisia koulutuspalveluja alueen tarpeisiin. Keskeisiä sisältöjä tulevat olemaan tutkintotavoitteisen koulutuksen kehittäminen ja yliopistokeskus –yhteistyön tiivistäminen.

Yhteistyön teemat:

1. Yhteiset verkkokurssit ja julkaisut
2. Oppimiskeskusverkoston ja koulutusteknologian kehittäminen
3. Tutorpalvelu

5.4. Tutkimus- ja kehitystoiminta

Korkeakoulujen tutkimus- ja kehitystoiminta (t&k) tukee alueen kehittämistä sekä tietointensiivisten yritysten kehittymistä. Yhteistyössä korkeakoulut pyrkivät aktivoimaan alueen innovaatioympäristöä tukemaan kasvualojen yritysten syntymistä alueelle sekä vahvistamaan alueella jo toimivien toimialojen kilpailukykyä. Korkeakoulut ovat mukana vahvistamassa alueella valittuja painopistealoja. Tavoitteena on myös moninkertaistaa alueelle suuntautuvan t&k -rahoituksen määrä.

Chydenius-Instituutti ja ammattikorkeakoulu toteuttavat t&k –toiminnan avulla korkeakoulujen kolmatta tehtävää tavoitteena alueellinen vaikuttavuus. Toiminnan tavoitteena on edistää erityisesti pk-sektorin ja alueen kehittymistä. Perustutkimusta tehdään Chydenius-Instituutissa siinä määrin kuin se palvelee alueellista vaikuttavuutta ja on rahoituksellisesti mahdollista. Samalla t&k –toiminta liittyy läheisesti korkeakoulujen opetuksen kehittämiseen. Tutkimus- ja kehitystoiminta muodostaa perustan korkeakoulujen osaamisen kehittämiseksi, toiminta tukee myös opiskelijoiden opintoja tarjoten kentän mm. opinnäytetöiden tekemiseen. Opetus- ja tutkimusresurssien vahvistaminen edesauttaa t&k-toiminnan monipuolistamista sekä laajentamista aikaisemmin määritellyillä painopistealoilla.

T&k –toiminnat profiloituvat siten, että ammattikorkeakoulun toiminta on luonteeltaan erityisesti pk-sektorin ja hyvinvointipalveluiden tarpeista lähtevää soveltavaa tutkimus-

ja kehitystyötä ja painottuu hyvin lähelle tuotteiden ja menetelmien kaupallistamisvaihetta. Chydenius-Instituutin toiminta painottuu teoreettisen tiedon soveltamiseen ja mallintamiseen työelämän käyttöön.

Alueellisten ja kansainvälisten verkostojen kehittämisessä yhteistyö Pohjois-Suomen Multipolis-verkostossa on keskeinen keino. Keväällä 2002 Chydenius-Instituutti liittyi jäseneksi Multipolis-verkostoon tavoitteena kehittää Keski-Pohjanmaalle NetPolis ICT-alan osaamiskeskittymä.

Yhteistyön teemat:

1. Yhteiset kehittämishankkeet
2. Kansainvälinen projektitoiminta
3. NetPolis-osaamiskeskittymä

6 KORKEAKOULUNEUVOTTELUKUNTA

Korkeakoulujen aluestrategia on Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun ja Chydenius-Instituutin ensimmäinen askel kohti tavoitteellista yhteistyötä ja kumppanuutta. Osaamisen instituutioiden ja verkostojen toimivuus on alueellisen kehittämisen kynnystekijä. Yhteistyön tiivistämiseksi ja korkeakoulujen aluestrategian päivittämisestä huolehtimaan perustetaan Keski-Pohjanmaan alueellinen korkeakouluneuvottelukunta. Sen maantieteellinen toimialue kattaa molempien korkeakoulujen toimialueet käsittäen varsinaisen Keski-Pohjanmaan maakunnan, Pietarsaaren seutukunnan sekä Oulun Eteläisen seutukunnan. Neuvottelukunnan nimittää Jyväskylän yliopiston rehtori sekä Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun hallitus. Toimikausi määräytyy ammattikorkeakoulun hallituksen ja Chydenius-Instituutin johtokunnan toimikauden mukaisesti. Neuvottelukuntaan tarvitaan laaja edustus alueella toimivista korkeakouluyksiköistä, myös alueen kehittämiseksi vastaavan tahon edustus on tärkeä. Neuvottelukuntaan ehdotetaan edustus seuraavilta tahoilta:

- Chydenius-Instituutin johtaja (1)
- Chydenius-Instituutin johtokunnan edustaja (1)
- Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun hallituksen edustajat (2)
- Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun rehtori (1)
- Keski-Pohjanmaan liiton edustajat (2)
- Kokkolan ja Pietarsaaren kaupunkien edustajat
- Oulun Eteläisen Instituutin edustaja (1)
- Yrityselämän edustaja (1)

Neuvottelukunnan kokouksiin osallistuu lisäksi tarvittavassa määrin Chydenius-Instituutin ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun henkilöstöä asiantuntijajäsenenä. Korkeakoulujen aluestrategiaa täydentää vuosittain tarkistettava toimenpide-ohjelma, jossa kerrotaan konkreettisesti yhteistyön painopisteet ja projektit. Neuvottelukunnan tehtäviksi ehdotetaan:

- Korkeakoulujen alueellisen yhteistyön strategian päivittäminen vuosittain
- Strategian toteutumisen arvioiminen
- Korkeakoulujen yhteistyömuotojen ideointi ja kehittäminen
- Toimenpideohjelman käsittely
- Tarvittaessa lausuntojen antaminen alueellisesti merkittävistä kehittämishankkeista.

Keski-Pohjanmaan ja lähiseutukuntien kilpailukyky ja vetovoimaisuus rakentuvat alueen omien valintojen ja toimintojen varaan. Osaamisen kehittäminen ja kyky soveltaa verkostojen osaamista ovat keskeisiä elementtejä rakennettaessa oppivaa aluetta. Samalla korkeakoulujen rooli aluekehityksen dynamona korostuu. Korkeakoulujen aluestrategian myötä korkeakoulut ovat sitoutuneet rakentamaan toiminta-alueitaan osaavana ja yrittävänä alueena.

LÄHTEET:

Aluekehittämisstrategia vuosina 2003 – 2013 (2002). Opetusministeriö. Helsinki

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry 2002. <http://www.arena.fi>

Hakala Ismo 2002. Ehdotus tietotekniikan ylioppilaspohjaisen maisterikoulutusohjelman käynnistämiseksi Chydenius-Instituutissa 2004.

Kaustisen seutukunnan kehittämisohjelma 2001-2006. 2001.

Kemian osaamiskeskusohjelmahakemus 2002.

Kokkolan seudun aluekeskusohjelma 2002. <http://www.kokkola.fi/aluekeskusohjelma/>

Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmän muistio. 2002. Opetusministeriön työryhmien muistioita 28:2001. Opetusministeriö. Helsinki

Oulun Eteläisen aluekeskusohjelmaehdotus 2001-2006. 2001.

Oulun Eteläisen korkeakoulustrategia 2001-2010. 2001.

Pietarsaaren aluekeskusohjelma 2002. <http://www.concordia.jakobstad.fi>

Oppivat alueet – aluekehityksen dynamo. Opetusministeriön konferenssi Finlandiatalolla 26. – 27.9.2002. Työkirja. Opetusministeriö. Helsinki

Sarja Pekka 2002. Pohjois-Suomen metallialan verkosto-osaamiskeskushankehakemus / Nivalan tuotantostudio. Keskustelu 10.9.2002.

Sotarauta, Markku & Mustikkamäki, Nina & Linnanmaa, Reija 2001. Alueet uusien haasteiden edessä. Teoksessa Sotarauta, Markku & Mustikkamäki, Nina (toim.): Alueiden kilpailukyvyyn kahdeksan elementtiä. Suomen kuntaliitto. Kuntaliiton painatuskeskus. Helsinki

Sääskilahti, Esko. 2002. RFM-polishakemus. Keskustelu 5.9.2002.

Virtanen, Ilkka 2002. Yliopistojen kolmas tehtävä. Kunnallisalan kehittämissäätiön Polemia-sarjan julkaisu nro 44. Vammalan Kirjapaino Oy, Vammala

Yliopistolaki 645/1997. http://www.hut.fi/yksikot/hallitus/hallinto_tiedostot/yliopistolaki.html

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
CHYDENIUS-INSTITUUTTI

SELOSTEITA JA

KATSAUKSIA

Nro 43

ISBN 951-39-1490-9

ISSN 1236-598X